

Studie realizované v rámci drogového informačního systému

NMS - iniciátor, (spolu)realizátor a koordinátor adiktologických výzkumů

obsah

- 1 CELOPOPULAČNÍ STUDIE O ZDRAVOTNÍM STAVU A ŽIVOTNÍM STYLU OBYVATEL V ČR
- 2 EVROPSKÁ ŠKOLNÍ STUDIE O ALKOHOLU A JINÝCH DROGÁCH (ESPAD)
- 3 MORTALITA UŽIVATELŮ DROG
- 4 SPOTŘEBA DROG PROBLÉMOVÝMI UŽIVATELI
- 5 TANEČNÍ A DROGY
- 6 ANALÝZA POTŘEB KLIENTŮ NÍZKOPRAHOVÝCH ZAŘÍZENÍ V PRAZE V ROCE 2003
- 7 POSKYTOVÁNÍ AMBULANTNÍ PSYCHIATRICKÉ PÉČE UŽIVATELŮM
- 8 UŽÍVÁNÍ DROG A VÝSKYT ZDRAVOTNÍCH KOMPLIKACÍ MEZI ÚČASTNÍKY TANEČNÍCH AKCÍ
- 9 DROGY A DOPRAVNÍ NEHODY
- 10 ZKUŠENOSTI A POSTOJE PRAKTICKÝCH LÉKAŘŮ K SUBSTITUCI OPIOIDY
- 11 PREVALENČNÍ ODHADY PROBLÉMOVÝCH UŽIVATELŮ
- 12 VÝSKYT VIROVÉ HEPATITIDY C MEZI INJEKČNÍMI UŽIVATELI DROG

KVĚTEN - ČERVEN 2005

1 CELOPOPULAČNÍ STUDIE O ZDRAVOTNÍM STAVU A ŽIVOTNÍM STYLU OBYVATEL V ČR

1/1 O studii

Koncem roku 2004 byla realizována Celopopulační studie o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel v České republice; realizátorem studie je ÚZIS ČR ve spolupráci se společností INRES – SONES v. o. s. a Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti (NMS). Cílem studie bylo zhodnotit rozsah užívání všech typů návykových látek (tabáku, alkoholu a nelegálních drog) v populaci a přiblížit postoje a názory obyvatel na jejich užívání, rizika a dostupnost. Studie se věnuje také fyzickému a psychickému zdraví populace a kvalitě života.

1/2 Soubor a metodika

Šetření se uskutečnilo dotazníkovou formou, metodou přímých rozhovorů. Otázky byly z velké části převzaty z Evropského modelového dotazníku (EMCDDA). Výběrový soubor byl konstruován metodou náhodného stratifikovaného výběru, kritérii pro reprezentativitu byl věk, pohlaví, kraj bydliště a dosažené vzdělání. Celkem bylo v rámci studie dotázáno 3 526 respondentů ve věku 18–64 let (1 766 mužů a 1 760 žen).

1/3 Výsledky

Výsledky celopopulační studie jsou průběžně publikovány v rámci Aktuálních informací ÚZIS (www.uzis.cz), v druhém pololetí roku 2005 bude k tisku připravena souhrnná publikace. Podrobnější informace o studii budou publikovány v časopise Adiktologie (1/2005) (autor Mgr. Jana Brožová, ÚZIS). Stručný přehled výsledků bude k dispozici také pro Výroční zprávu o stavu ve věcech drog v ČR v r. 2004.

2 EVROPSKÁ ŠKOLNÍ STUDIE O ALKOHOLU A JINÝCH DROGÁCH (ESPAD)

2/1 O studii

V roce 2003 proběhla v ČR třetí vlna mezinárodního projektu ESPAD zaměřeného na rozsah užívání alkoholu a dalších návykových látek mezi mládeží. Cílem studie bylo získat odhad prevalence vybraných forem návykového chování u mládeže ve věku 15-16 let, sledovat vývoj rozsahu užívání drog v čase a porovnat situaci v ČR s ostatními evropskými zeměmi. Studie z roku 2003 umožňuje také srovnání situace mezi jednotlivými kraji ČR. Realizátorem studie v ČR je Psychiatrické centrum Praha ve spolupráci s NMS.

2/2 Soubor a metodika

Pro sběr dat byla použita česká verze mezinárodního dotazníku. Soubor respondentů byl pořízen vícestupňovým stratifikovaným výběrem - kritériem pro reprezentativitu bylo pohlaví a typ studované školy. Celkem bylo osloveno 3 172 šestnáctiletých studentů a pro srovnání 3 388 osmnáctiletých studentů. Pro regionální srovnání byl soubor šestnáctiletých respondentů rozšířen na výsledných 7 025 studentů.

2/3 Výsledky

Od konce 90. let došlo k nárůstu zkušeností středoškoláků s užíváním nelegálních drog – téměř 44 % studentů má zkušenost s marihuanou nebo hašišem, 8 % s extází, 6 % s LSD nebo jinými halucinogeny, 4 % se stimulancii a 2 % s opiáty. Nárůst byl zaznamenán u experimentálního a rekreačního užívání konopných látek a extáze, naopak rozsah zkušeností se stimulancii a opiáty mezi mládeží klesl. Odhaduje se, že zkušenost s nelegální drogou v ČR má přibližně 325 000 středoškoláků. Ukazuje se, že rozdíly mezi pohlavími se postupně vyrovnávají, stejně jako rozdíly mezi regiony ČR. Další vlna studie ESPAD se uskuteční v roce 2007.

Podrobnější výsledky studie jsou k dispozici na webových stránkách NMS (www.drogy-info.cz) a ve Výroční zprávě o stavu ve věcech drog v ČR v r. 2003. V současnosti se připravuje k tisku souhrnná publikace podrobných výsledků studie, k dispozici bude v druhé polovině roku 2005. V časopise Adiktologie (1/2005) budou publikovány stručné výsledky studie, s důrazem na subjektivní vnímání rizik a postoje mládeže k užívání návykových látek (autoři: Mgr. Pavla Lejčková a PhDr. Ladislav Csémy).

3 MORTALITA UŽIVATELŮ DROG

3/1 O studii

V roce 2005 dokončilo NMS kohortovou studii mortality uživatelů drog. Cílem studie bylo zjistit úroveň mortality mezi různě definovanými skupinami (kohortami) uživatelů drog a porovnat ji s úrovní mortality v běžné populaci. Studie se také zaměřila na rozdíly v úmrtnosti uživatelů drog z hlediska pohlaví a typu užívané drogy.

3/2 Soubor a metodika

Pro analýzu mortality byla použita metoda retrospektivní kohortové studie, kdy je v čase sledována předem definovaná skupina (kohorta) uživatelů drog. Pro studii byly k dispozici následující soubory: soubor osob hospitalizovaných (primárně, resp. se sekundární diagnózou) pro poruchy související s užíváním drog (12 207, resp. 2 824 osob) – z Registru hospitalizovaných ÚZIS, soubor injekčních uživatelů s hlášenou virovou hepatitidou (3 037 osob) – ze souboru EPIDAT SZÚ a soubor uživatelů v opiatové substituční léčbě (704 osob) – z Registru substituce ÚZIS. Mortalita uživatelů drog byla určena na základě zaznamenaného počtu případů úmrtí v jednotlivých kohortách a osobočasu sledování kohort. Metody přímé a nepřímé standardizace umožňují srovnání úrovně mortality v kohortách uživatelů drog a zároveň umožňují srovnání vzhledem k mortalitě v běžné populaci ČR.

3/3 Výsledky

Přímo standardizovaná míra úmrtnosti dosahuje podle typu kohorty 16–33 na 1 000 osoboroků sledování. U všech kohort byla sledována vyšší mortalita u mužů než u žen. Mezi roky 1997–2002 byl zaznamenán postupný pokles úrovně úmrtnosti. Ve srovnání s běžnou populací ČR je mortalita uživatelů drog přibližně 8–11krát vyšší, nejvyšší je mezi polyvalentními uživateli

a uživatelé opiátů, relativně nejnižší mezi uživateli stimulancií. Souhrn výsledků kohortové studie mortality uživatelů drog bude publikován v časopise *Epidemiologie, mikrobiologie, imunologie* v průběhu roku 2005 (autoři: Mgr. Pavla Lejčková, MUDr. Viktor Mravčík). Podrobné výsledky týkající se souboru primárně hospitalizovaných pro poruchy související s užíváním drog byly zaslány také do prestižního britského časopisu *Addiction*. Stručný přehled výsledků bude k dispozici také ve Výroční zprávě o stavu ve věcech drog v ČR v r. 2004.

Odhadovaný počet 11 000 problémových uživatelů heroínu spotřebuje ročně cca 2,2 tuny heroínu (1,9–2,5 t). Průměrná týdenní spotřeba subutexu činí podle průzkumu 29 až 36 mg (střední hodnota 32 mg). Celková roční spotřeba subutexu je známa na základě údajů distributorů léčiv (1 309,4 g v r. 2003). Podrobnější výsledky studie budou otištěny v časopise *Adiktologie* (autoři Mgr. Ondřej Petroš, MUDr. Viktor Mravčík, Mgr. Blanka Korčíšová).

4 SPOTŘEBA DROG PROBLÉMOVÝMI UŽIVATELI

4/1 O studii

Na přelomu let 2004 a 2005 realizovalo NMS ve spolupráci s nízkoprahovými zařízeními pro uživatele drog studii, jejímž cílem bylo odhadnout celkový objem drog spotřebovaný ročně problémovými uživateli. Výsledky studie byly využity Českým statistickým úřadem pro stanovení objemu nelegální ekonomiky (drogy, prostituce) pro státní závěrečný účet ČR.

4/2 Soubor a metodika

Průzkumu se zúčastnilo 26 nízkoprahových zařízení a 409 jejich klientů – problémových uživatelů drog. Přibližně 78 % osob užívalo pervitin jako primární nebo sekundární drogu. Soubor nebyl regionálně reprezentativní pro celou ČR, necelou třetinu souboru tvořili uživatelé z Ústeckého kraje.

Průměrná týdenní spotřeba pervitinu, heroínu a subutexu, pocházejícího z černého trhu, byla zjištěna pomocí údajů o průměrné dávce, frekvenci, ceně a výdajích, získaných v rámci dotazníkového průzkumu mezi klienty nízkoprahových zařízení pro uživatele drog. Kombinací odhadů počtu problémových uživatelů pervitinu a heroínu s údaji o průměrné týdenní spotřebě jednoho uživatele byla vypočtena celková roční spotřeba pervitinu a heroínu.

4/3 Výsledky

Zjištěná průměrná týdenní spotřeba pervitinu se pohybuje mezi 2,9 a 4,2 gramy na jednoho problémového uživatele, střední hodnota 3,5 g odpovídá denní spotřebě 0,5 g. Při odhadovaném počtu 19 000 problémových uživatelů pervitinu se celková roční spotřeba pohybuje kolem 3,5 tuny pervitinu (2,8–4,1 t). Průměrná týdenní spotřeba jednoho uživatele heroínu dosahuje 3,4 až 4,4 gramu, střední hodnota je 3,9 gramu týdně.

5 TANEC A DROGY

5/1 O studii

Studie *Tanec a drogy 2003* byla zaměřena na rozsah a kontext užívání legálních i nelegálních drog mezi návštěvníky tanečních akcí. Průzkum navazoval na obdobné šetření z r. 2000 (*Semtex Dance 2000*), což umožnilo sledování trendů v užívání drog na taneční scéně.

5/2 Soubor a metodika

Průzkum byl realizován prostřednictvím dotazníku vyplňovaného na webových stránkách spravovaných NMS www.drogy-info.cz a na festivalech taneční hudby v létě 2003. Zúčastnilo se jej celkem 1 652 osob, z toho 63 % mužů a 37 % žen. Průměrný věk respondentů byl 21 let.

5/3 Výsledky

Výsledky potvrdily vyšší prevalenci užívání nelegálních drog mezi návštěvníky tanečních akcí oproti obecné populaci. Konopné látky užilo v posledním roce 84,4 %, extáze 54 %, pervitin 25 %, LSD 23 %, kokain 12 % a heroín 1,2 % návštěvníků tanečních akcí. Ve srovnání s rokem 2000 se prevalence užívání v této populaci zvýšila u konopných látek, extáze a pervitinu, naopak poklesla v případě heroínu a LSD. Ze všech návykových látek je pro respondenty nejméně akceptovatelné užívání heroínu a těkavých látek.

Publikace *Tanec a drogy 2003* (autoři MUDr. Pavel Kubů, PhDr. Ladislav Csémy, Bc. Kateřina Škařupová) se připravuje k tisku.

6 ANALÝZA POTŘEB KLIENTŮ NÍZKOPRAHOVÝCH ZAŘÍZENÍ V PRAZE V ROCE 2003

6/1 O studii

Analýza potřeb provedená v roce 2003 mezi klienty pražských nízkoprahových zařízení určených pro uživatele drog navazuje na obdobnou studii provedenou ve Středočeském kraji. Cílem této studie bylo identifikovat okruhy problémů, které mohou být podnětem pro zlepšování poskytovaných služeb či zavádění chybějících programů. V rámci studie byl také proveden stručný popis demografické a socioekonomické charakteristiky hl. m. Prahy, epidemiologických údajů a institucionálního kontextu v Praze v roce 2003.

6/2 Soubor a metodika

Z důvodu specifčnosti zkoumané populace a povahy získávaných dat byly zvoleny metody rychlého posuzování (Rapid Assessment and Response). Účastníky výzkumu bylo 30 klientů nízkoprahových zařízení v Praze, kteří byli nominováni metodou sněhové koule v kombinaci se záměrným výběrem a výběrem přes instituce. Druhou skupinu tvořili poskytovatelé nízkoprahových služeb v Praze, kteří se zúčastnili dvou ohniskových skupin. Data byla získána prostřednictvím semistrukturovaných rozhovorů, ohniskových skupin, zúčastněného pozorování a kvalifikovaného odhadu. Získaná data byla analyzována pomocí zakotvené teorie.

6/3 Výsledky

Výsledky analýzy potřeb klientů nízkoprahových zařízení budou publikovány NMS ve druhém pololetí roku 2005 – Miovská, L., Miovský, M., Gabrhelík, R. & Vacek, J. (2005). Analýza potřeb klientů nízkoprahových zařízení v Praze v roce 2003. Praha: Úřad vlády ČR.

7 POSKYTOVÁNÍ AMBULANTNÍ PSYCHIATRICKÉ PÉČE UŽIVATELŮM DROG V ROCE 2003

7/1 O studii

V roce 2004 provedlo NMS průzkum zaměřený na poskytování ambulantní psychiatrické péče uživatelům drog. Cílem studie bylo zmapovat rozsah a charakter služeb poskytovaných uživatelům drog v rámci ambulantní psychiatrické péče.

7/2 Soubor a metodika

Šetření se uskutečnilo dotazníkovou formou. Dotazník byl tvořen 28 položkami, které byly zaměřeny na cílovou populaci, poskytované služby a spolupráci s ostatními zařízeními. Dotazník distribuovali krajští protidrogoví koordinátoři. Do studie se zapojilo celkem 220 zařízení, z nichž 23 neposkytuje svoje služby uživatelům drog. Samostatně byly analyzováni uživatelé alkoholu, tabáku a nelegálních drog a jim poskytované služby. Dále jsme se zaměřili na srovnání poskytované péče v jednotlivých krajích.

7/3 Výsledky

Z průzkumu vyplynulo, že 130 psychiatrických ambulancí poskytuje svoje služby uživatelům alkoholu, 35 uživatelům tabáku a 71 uživatelům nelegálních drog. V roce 2003 se v těchto ambulancích léčilo celkem 43 927 uživatelů drog. Výsledky o počtu ambulancí a klientů jsou přibližně srovnatelné s evidencí ÚZIS, je ale nutné brát v úvahu to, že nemáme dostatek informací o kvalitě poskytované péče. Tyto psychiatrické ambulance běžně spolupracují s praktickými lékaři a psychiatrickými léčebnami, méně častá, až nedostatečná je spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi.

8 UŽÍVÁNÍ DROG A VÝSKYT ZDRAVOTNÍCH KOMPLIKACÍ MEZI ÚČASTNÍKY TANEČNÍCH AKCÍ

8/1 O studii

Cílem průzkumu je mapovat užívání drog v prostředí tanečních akcí a výskyt zdravotních komplikací vyskytujících se u návštěvníků tanečních akcí. Sběr dat provádí pracovníci Sdružení Podané ruce a dobrovolníci spolupracující na programu Prevence zneužívání syntetických drog a další nestátní organizace, které se věnují prevenci, minimalizaci rizik a léčbě drogových závislostí.

8/2 Soubor a metodika

K analýze byl využit jednostránkový dotazník, jehož respondenty byli účastníci tanečních akcí, kteří v r. 2003 využili preventivních a harm reduction služeb poskytovaných nestátními organizacemi. Dotazník byl zaměřen na celoživotní prevalenci a opakované (3 a vícekrát) užití vybraných drog v posledních 30 dnech a na výskyt vybraných zdravotních komplikací a jejich příčin. Byla provedena frekvenční analýza a dále analýza souvislosti výskytu zdravotních komplikací na recentním užívání

drog vyjádřená jako ODDS ratio. Výběrový soubor tvořilo 468 návštěvníků 25 tanečních akcí, z toho bylo 330 (70,5 %) mužů a 138 (29,5 %) žen.

8/3 Výsledky

Průzkum potvrdil vysokou prevalenci užívání nelegálních drog a jejich kombinací mezi návštěvníky tanečních akcí. Preventivní a harm reduction služby na tanečních akcích jsou vhodným nástrojem pro monitorování užívání drog a dalších rizik na taneční scéně obecně. Ukazuje se, že tyto služby ve významné míře zasahují také prvouživatelé drog, kteří jsou z hlediska možného výskytu zdravotních komplikací po užití drogy nejohroženější skupinou.

Podrobné výsledky byly publikovány – viz Mravčík, V., Valnoha, J., Et Škařupová, K. (2005). Užívání drog a výskyt zdravotních komplikací mezi účastníky tanečních drog. Česká a Slovenská Psychiatrie, 101(3), 135–141.

9 DROGY A DOPRAVNÍ NEHODY

9/1 O studii

Cílem studie bylo zmapovat výskyt alkoholu a jiných omamných a psychotropních látek (OPL) mezi zemřelými účastníky dopravních nehod v ČR.

9/2 Soubor a metodika

Soubor vyšetřených tvořily osoby pitvané na odděleních soudních lékařství a soudní toxikologie v r. 2003, které zemřely při dopravních nehodách a byly toxikologicky vyšetřeny. Za pozitivní byly u alkoholu považovány nálezy s hladinou vyšší než 0,2 g/kg, v případě kanabinoidů pouze nález aktivních metabolitů a v případě těkavých látek nález těch látek, které nevznikají post mortem nebo u některých fyziologických či patologických stavů. Výsledný soubor představoval 554 případů, z toho 440 (79,4 %) mužů a 114 (20,6 %) žen. Celý soubor byl rozdělen na 4 kategorie (průměrný věk; podíl mužů v %): chodce (45,4; 76,2), cyklisty (51,1; 82,0), řidiče motorových vozidel (36,3; 91,2) a ostatní (36,1; 66,2).

9/3 Výsledky

Práce potvrdila vysoký výskyt alkoholu mezi zemřelými při dopravních nehodách. Výskyt ostatních OPL je řádově nižší, avšak není zanedbatelný. Ve skupině řidičů byl jak výskyt alkoholu, tak ostatních OPL nejnižší – výjimkou byly aktivní kanabinoidy. Po alkoholu byly nejčastějšími detekovanými drogami kanabinoidy, benzodiazepiny a stimulantia, zejména pervitin.

Podrobné výsledky budou publikovány v Časopise lékařů českých (autoři MUDr. Viktor Mravčík, MUDr. Tomáš Zábranský, PhD. a prim. MUDr. František Vorel, CSc.).

10 ZKUŠENOSTI A POSTOJE PRAKTICKÝCH LÉKAŘŮ K SUBSTITUCI OPIOIDY

10/1 O studii

Cílem studie bylo získat údaje o vlastních zkušenostech se substitucí a substituovanými pacienty, postojích a potřebách českých praktických lékařů v této oblasti. Substituční léčba opioidy v ordinacích praktických lékařů je v řadě evropských zemí významnou formou poskytování této léčebné modalitě spolu s podáváním substituce ve specializovaných centrech. V České republice nebyla substituční léčba ve spojení s poskytovateli primární péče dosud předmětem žádného výzkumu, i když zde možnost předepisovat buprenorfin (subutex) praktickými lékaři existuje od r. 2001.

10/2 Soubor a metodika

Jednalo se o dotazníkový průzkum s použitím krátkého dvoustránkového dotazníku rozesílaný cestou Bulletinu Sdružení praktických lékařů a dále distribuovaný prostřednictvím okresních reprezentantů sdružení, zasílaný zpět poštou. Zpět bylo zasláno 398 vyplněných dotazníků, míra response na členy Sdružení praktických lékařů byla velmi nízká – 10 %, což může v důsledku snižovat validitu studie.

10/3 Výsledky

Vlastní zkušenosti s předepisováním buprenorfinu mělo 28 (7 %) praktických lékařů, dle krajů byl tento podíl významný v Praze a Ústeckém kraji (27 %, resp. 12 %). Vlastní zkušenosti s předepisováním byly vesměs pozitivní nebo velmi pozitivní (78 %). Hlavní pozitivum je spatřováno v dostupnosti a úspěšnosti léčby. Třetina praktických lékařů, dosud bez vlastních zkušeností, uvažuje o podávání substituce v budoucnu.

Provedený dotazníkový průzkum naznačil, že v ČR existují vhodné podmínky pro rozšíření substituce opioidy cestou významné části praktických lékařů. Tuto kapacitu by vzhledem k prokázané efektivitě substituční léčby i v krátkodobém horizontu bylo vhodné využít.

Podrobné výsledky byly publikovány – viz Mravčík, V., Coufalová, M., Popov, P., Zábranský, T., & Procházka, R. (2005). Současný stav, očekávání a potřeby praktických lékařů v oblasti substituční léčby. *Epidemiologie, Mikrobiologie, Imunologie*, 54(1), 27–33.

11 PREVALENČNÍ ODHADY PROBLÉMOVÝCH UŽIVATELŮ

11/1 O studii

Cílem těchto studií je odhadnout počet tzv. problémových uživatelů drog. Problémové užívání je dle EMCDDA definováno jako injekční užívání drog a/nebo dlouhodobé a pravidelné užívání opiátů a/nebo amfetaminů a/nebo kokainu. Užívání extáze nebo konopí není z definice EMCDDA problémovým užíváním. V ČR je problémové užívání drog definováno jako injekční užívání drog a/nebo dlouhodobé či pravidelné užívání opiátů a drog amfetaminového typu. Užívání kokainu není z hlediska nízkého výskytu v ČR součástí námi použité definice.

11/2 Soubor a metodika

Celopopulačními studii ani jinými tradičními metodami nelze spolehlivě zjistit rozsah problémového užívání drog. Příčinami jsou relativně nízká prevalence tohoto jevu v populaci a jeho povaha – užívání drog je společností vnímáno ve většině jako sociálně negativní či nezákonné jednání a jako takové má přirozenou tendenci se skrývat. Proto se pro tyto odhady používá nepřímých metod a modelování. Výhodou je použití různých metod a dat z důvodu triangulace dat.

V ČR byly pro odhad prevalence problémového užívání drog dosud použity následující metody:

- Multiplikační metoda s využitím léčebných dat
- Metoda zpětného záchytu (Capture-Recapture Method)

Pro odhad problémových uživatelů opiátů byla v r. 2004 pilotně vyzkoušena metoda dotazového šetření mezi praktickými lékaři.

Multiplikační metoda s využitím léčebných dat je založena na předpokladu, že určitá část problémových uživatelů je v kontaktu s léčebnou institucí a že jejich podíl na celkovém počtu problémových uživatelů lze zjistit či odhadnout a vyjádřit pomocí poměrného čísla (multiplikátoru).

Podstatou **metody zpětného záchytu** (CRM) je porovnání dvou nebo více zdrojů dat, resp. identifikace rozsahu, v jakém se tyto zdroje překrývají, čili jejich průnik. Poté lze z těchto údajů statistickým modelováním odvodit velikost skryté populace uživatelů, potažmo velikost celé populace.

V **dotazníkové studii mezi praktickými lékaři** byly praktickým lékařům byly položeny 2 otázky, které sloužily pro provedení prevalence odhadu: (1) „Kolik máte registrovaných pacientů?“, (2) „Kolik z nich jsou injekční nebo dlouhodobí uživatelé heroinu nebo jiných opiátů?“. Zlomek $\Sigma(2)/\Sigma(1)$ potom udává prevalenci problémových uživatelů opiátů v dospělé populaci.

11/3 Výsledky

Dosavadní výsledky ukazují klesající trend v prevalence odhadech, toto zjištění je podporováno faktem, že odhady byly provedeny různými nezávislými institucemi. Na klesající počet odhadovaných problémových uživatelů má velmi pravděpodobně vliv rozšiřování substituční léčby v ČR a odliv uživatelů do tohoto typu služeb, který není registry používanými pro prevalence odhady dostatečně podchycen. Počet problémových uživatelů drog se v r. 2003 podle metody odhadu pohyboval velmi pravděpodobně v rozmezí 21 až 38 tisíc osob. Nejpravděpodobnější je počet kolem 30 tisíc, z toho cca 11 tisíc uživatelů heroinu, 19 tisíc uživatelů pervitinu, 28–29 tisíc injekčních uživatelů.

Podrobnější výsledky studie budou otištěny v časopise *Adiktologie* (autoři MUDr. Viktor Mravčík, Mgr. Pavla Lejčková, Mgr. Blanka Korčíšová).

12 VÝSKYT VIROVÉ HEPATITIDY C MEZI INJEKČNÍMI UŽIVATELI DROG

12/1 O studii

NMS koordinuje od r. 2002 studii výskytu VHC mezi injekčními uživateli drog prováděnou ve 12 nízkoprahových zařízeních v ČR. Studie má 2 části – základní část seroprevalenční (průřezovou) a část seroincidenční (prospektivní). Cílem studie je získat informace o výskytu, rychlosti šíření a faktorech, které toto šíření ovlivňují na co možná nejrepresentativnějším vzorku populace českých injekčních uživatelů drog.

12/2 Soubor a metodika

Jedná se o multicentrickou průřezovou dotazníkovou studii spojenou s kvalitativním testem na přítomnost protilátek proti VHC, prováděnou mezi aktivními injekčními uživateli drog. Základní část měla charakter dotazníkové průřezové studie s vyšetřením HCV protilátek pomocí rychlého screeningového testu. V části prospektivní jsou dále formou zkráceného dotazníku sledovány osoby vyšetřené jako HCV negativní v základní části, pro vyšetření protilátek byl použit stejný test, jako v části základní.

Hlavní cíle studie byly:

- zjištění seroprevalence (výskytu protilátek) u aktivních injekčních uživatelů drog v ČR a identifikace faktorů, které tuto prevalenci ovlivňují
- zhodnocení znalostí o virové hepatitidě typu C (VHC) a způsobech ochrany před ní
- zjištění způsobu obstarávání nástrojů k injekční aplikaci drog
- zjištění postojů k injekční aplikaci a identifikace faktorů, které ji ovlivňují.

12/3 Výsledky

Ze 760 testů provedených v základní části studie bylo 226 testů reaktivních, tj. pozitivních na přítomnost protilátek VHC v krvi testovaného. Míra positivity mezi respondenty studie byla tedy 29,7%. Výsledek adjustovaný na senzitivitu a specifitu testu je 34,97 % (95 % CI: 31.56 – 38.32). Dále byla sledována souvislost přítomnosti protilátek VHC s proměnnými zjištěnými v dotazníku.

Podrobnější výsledky studie budou otištěny v ediční řadě NMS „Studie“ (autoři Mgr. Blanka Korčíšová, MUDr. Viktor Mravčík, MUDr. Tomáš Zábranský, PhD.), dílčí výsledky v European Addiction Research.

Informace na webu

www.drogy-info.cz (drogový informační portál spravovaný Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti)

OZNÁMENÍ

ZAHÁJENÍ CERTIFIKACÍ ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI SLUŽEB PRO UŽIVATELE DROG

Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky vyhlásil dne 1.6.2005 na základě usnesení Vlády České republiky č. 300/2005 zahájení certifikací odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog.

Žádosti o udělení certifikace vyřizuje certifikační agentura, kterou je Centrum pro kvalitu a standardy v sociálních službách (CEKAS) při Národním vzdělávacím fondu o.p.s. se sídlem v Praze 2, Opletalova 25.

Informace žadatelům poskytují a žádosti vyřizují organizační pracovnice:

Ing. Alena Valečková

Telefon: 224 500 585

E-mail: valeckova@nvf.cz

Mgr. Lída Sazimová

Telefon: 224 500 569

E-mail: sazimova@nvf.cz

Každému žadateli o certifikaci bude sděleno jméno pracovnice, která jeho žádost vyřizuje.

Vedoucí Certifikační agentury (CEKAS) je **PhDr. Irena Tomešová**. Odpovídá za chod agentury; je možno se na ni obracet v případě vážnějších problémů či stížností, které se týkají průběhu certifikací.

Telefon: 224 500 583

E-mail: tomesova@nvf.cz

Základní informace a podmínky pro udělení certifikace odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog jsou zveřejněny na webové stránce **www.cekas.cz**.

CEKAS – Certifikační agentura RVKPP – na své webové stránce www.cekas.cz uvádí (stav k 14.6.2005)

- Základní informace
- Náplň činnosti Certifikační agentury
- Kontakty
- Co je to CERTIFIKACE
- Kdo může žádat o certifikaci
- Jak může poskytovatel služby žádat o certifikaci – postup
- Co by měl mít poskytovatel služby připraveno, než požádá o certifikaci?

- Co by měl poskytovatel služby zabezpečit pro úspěšný průběh certifikačního řízení?
- Závazné dokumenty pro proces certifikací:
 - Certifikační standardy obecné
 - Certifikační standardy specifické
 - Certifikační řád
 - Metodika místního šetření
- Často kladené otázky
- Seznam certifikátorů

V sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky poskytuje informace o certifikacích Bc. Hana Rendlová
telefon: 296 153 396
e-mail: rendlova.hana@vlada.cz

Certifikace odborné způsobilosti služby je posouzení a formální uznání, že daná služba odpovídá stanoveným kritériím kvality, odbornosti a komplexnosti. Jde tedy o proces posouzení služby podle kritérií stanovených Certifikačními standardy, jehož výsledkem je udělení či neudělení certifikátu o jejich naplnění. Splnění kritérií kvality a komplexnosti služby bude jednou z podstatných okolností při posuzování žádosti o dotaci na službu.

Zaostřeno na drogy

Vydává ■ Úřad vlády České republiky

Nábřeží E. Beneše 4, 118 01 Praha 1

IČO 00006599

Adresa redakce ■ Vladislavova 4, Praha 1, tel. 296 153 222

Odpovědný redaktor ■ Ing. Eva Škrdlantová

Autoři tohoto čísla ■ MUDr. Viktor Mravčík, Mgr. Pavla Lejčková, Mgr. Ondřej Petros, Mgr. Blanka Korčíšová, Mgr. Lenka Miovská

Toto číslo vyšlo 29. června 2005. Vychází nejméně 6x ročně.

Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 14088.

ISSN 1214-1089

Neprodejně. Distribuci zajišťuje vydavatel.

© **Úřad vlády České republiky, 2005**

Toto číslo Zaostřeno na drogy připravili pracovníci Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti.